

Sygn. akt III AUa 1588/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka

Sędziowie: SSA Lucyna Guderska

SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Małgorzata Matusiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 grudnia 2017 r. w Ł.

sprawy **J. R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.**

o wysokość emerytury górniczej

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 20 września 2016 r. sygn. akt V U 1152/15

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1588/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 sierpnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił J. R. zaliczenia do okresu pracy górniczej od dnia 16 października 1984 r. do dnia 27 marca 2015 r. w wymiarze półtorakrotnym, gdyż zajmowane w tym okresie stanowiska nie figurują w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy z Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 1994 r.

W odwołaniu od tej decyzji z dnia 30 września 2015 r. J. R. wniósł o zmianę decyzji i zaliczenie okresu pracy górniczej w okresie spornym do wysokości emerytury w przelicznikiem 1,2.

Decyzją z dnia 23 października 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił J. R. przeliczenia emerytury z zastosowaniem przelicznika 1,2, gdyż prace wykonywane w okresie spornym nie były przez ubezpieczonego wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywee.

W odwołaniu od tej decyzji J. R. wniósł o zmianę decyzji i o zaliczenie do wysokości emerytury górniczej z przelicznikiem 1,2 okresu pracy od dnia 16 października 1984 r. do dnia 27 marca 2015 r.

Organ rentowy domagał się oddalenia odwołań.

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 11 stycznia 2016 r. połączył sprawy z obu odwołań do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Na rozprawie w dniu 6 września 2016 r. ubezpieczony sprecyzował odwołania w ten sposób, że wniósł o zaliczenie do wysokości emerytury z zastosowaniem przelicznika 1,2 okresu od dnia 1 maja 1992 r. do dnia 27 marca 2015 r., a w pozostałym zakresie cofnął odwołania.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z dnia 20 września 2016 r. zmienił zaskarżone decyzje i przyznał J. R. prawo do obliczenia wysokości emerytury górniczej z przelicznikiem 1,2 do okresu pracy górniczej od dnia 1 maja 1992 r. do dnia 27 marca 2015 r. oraz umorzył postępowanie w pozostałym zakresie.

Sąd Okręgowy ustalił, że J. R., urodzony (...), w dniu 14 marca 2012 r. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury górniczej. Wnioskodawca nie jest członkiem OFE, na dzień złożenia wniosku nadal pracował w (...) S.A. Decyzją z dnia 10 października 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał wnioskodawcy od dnia 1 sierpnia 2012 r. (od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek) emeryturę, której wypłatę zawiesił z uwagi na kontynuację zatrudnienia.

Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił: 38 lat i 9 miesięcy okresów składkowych, to jest 465 miesięcy, 1 rok i 7 miesięcy okresów nieskładkowych, to jest 19 miesięcy. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie, stanowiące podstawę wymiaru składek z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 202,08 % przez kwotę bazową w wysokości 2.974,69 zł dała kwotę 6.011,25 zł. Wysokość świadczenia wyniosła 3.809,12 zł.

W dniu 30 marca 2015 r. J. R. nadesłał do ZUS świadectwo pracy, z którego wynika, że z dniem 28 marca 2015 r. doszło do rozwiązania jego stosunku pracy z (...) S.A. na mocy porozumienia stron. W związku z tym J. R. wniósł o zmianę stażu pracy i podjęcie wypłaty świadczenia. Decyzją z dnia 10 kwietnia 2015 r. organ rentowy ponownie ustalił wysokość świadczenia emerytalnego oraz podjął jego wypłatę. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury ZUS uwzględnił przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Podstawa wymiaru po waloryzacji wyniosła 6.405,72 zł. Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił: -41 lat i 4 miesięcy okresów składkowych, to jest 496 miesięcy, 1 rok i 8 miesięcy okresów nieskładkowych, to jest 20 miesięcy.

Dokonując obliczeń organ rentowy nie zastosował przeliczników górniczych. Wysokość świadczenia wyniosła 4.277,48 zł.

W dniu 24 kwietnia 2015 r. J. R. złożył w ZUS zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z lat 2012 - 2014 celem przeliczenia emerytury według nowej kwoty bazowej i obliczenia emerytury w najkorzystniejszym wariantcie. Decyzją z dnia 8 maja 2015 r. Zakład przeliczył emeryturę J. R. od dnia 1 kwietnia 2015 r., to jest od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury organ rentowy wybrał przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 207,03 %. Podstawa wymiaru po waloryzacji wyniosła 6.849,24 zł. Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił: 41 lat i 4 miesięcy okresów składkowych, to jest 496 miesięcy, 1 rok i 8 miesięcy okresów nieskładkowych, to jest 20 miesięcy. Wysokość świadczenia ustalono w kwocie 4.554,24 zł.

Sąd dalej ustalił, że J. R. od dnia 16 października 1984 r. do dnia 27 marca 2015 r. był zatrudniony w (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach: specjalista techniczny, inspektor techniczny ds. geodezji, starszy inspektor, starszy inspektor techniczny ds. geodezji i starszy inspektor techniczny.

W okresie od dnia 16 października 1984 r. do dnia 31 grudnia 1986 r. ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku specjalisty technicznego w D. Mierniczym (GM). W dniu 18 grudnia 1985 r. zatwierdzono jego stanowisko pracy jako stanowisko osoby niższego dozoru ruchu w specjalności technicznej miernictwo górnicze w zakładach górniczych odkrywkowych. Z dniem 1 stycznia 1987 r. odwołującemu powierzono stanowisko inspektora technicznego ds.

geodezji. Z dniem 1 września 1988 r. objął stanowisko starszego inspektora technicznego ds. geodezji. W okresie od dnia 1 czerwca 1994 r. do dnia 16 listopada 2006 r. pracodawca określał stanowisko wnioskodawcy zamiennie, jako starszy inspektor oraz jako starszy inspektor techniczny ds. geodezji. W dniu 8 sierpnia 1994 r. zatwierdzono jego stanowisko pracy jako stanowisko osoby średniego dozoru ruchu w specjalności technicznej miernictwo górnicze w zakładach górniczych odkrywkowych. W dniu 2 grudnia 1998 r. stwierdzono, że wnioskodawca posiada kwalifikacje do zatrudnienia na stanowisku osoby wyższego dozoru ruchu w specjalności technicznej mierniczej. Z dniem 17 lipca 2006 r. pracodawca zmienił nazwę zajmowanego przez skarżącego stanowiska ze starszego inspektora na starszego inspektora technicznego, to ostatnie stanowisko J. R. zajmował do dnia rozwiązania stosunku pracy, to jest do dnia 27 marca 2015 r. Stanowiska starszego inspektora i starszego inspektora technicznego wymienione były w schemacie organizacyjnym Zakładu (...), będącym załącznikiem do Planu (...), który był zatwierdzany przez Okręgowy Urząd Górniczy jako organu nadzoru górniczego. Ubezpieczony był zatrudniony w wyżej wymienionych okresach w D. Mierniczym przy obsłudze geodezyjnej ruchu zakładu górniczego i podlegał bezpośrednio Kierownikowi D. Mierniczego.

W okresie od 16 października 1984 r. do 27 marca 2015 r. wnioskodawca był nieprzerwanie w pełnym wymiarze czasu pracy zatrudniony w D. Mierniczym (GM), gdzie zajmowano się pomiarami związanymi z wykorzystaniem układu (...) oraz pomiarami dotyczącymi wydobywania węgla bądź nakładu. Dział technologii górniczej codziennie dostarczał projekt techniczny dotyczący robót związanych z maszynami podstawowymi. Projekty dotyczyły tyczenia otworów wiertniczych i bieżącej kontroli wykonywanej pracy górniczej. Mierniczy wyznaczał miejsca ustawienia koparki, taśmociągu i studni odwodnieniowych. Początkowo skarżący nie posiadał uprawnień i jedynie pomagał mierniczemu, jednocześnie ucząc się zawodu. Pierwsze uprawnienia w zakresie miernictwa górniczego skarżący uzyskał w dniu 18 grudnia 1985 r., kiedy to został zatwierdzony na stanowisko osoby niższego dozoru. Do dnia 30 kwietnia 1992 r. J. R. pracował w sekcji realizacyjnej na oddziale mierniczym. Tam zajmował się obsługą obiektów budowlanych na zapleczu i przedpolu odkrywki. W tym okresie większość prac wykonywał poza odkrywką w biurze i w terenie, gdzie zajmował się tyczeniem budynków. Z dniem 1 maja 1992 r. został przeniesiony do sekcji obsługi odkrywki B.. Nadal wykonywał czynności geodety, jednakże zmienił się charakter świadczonych czynności, bowiem skierowano go do obsługi wkopu. Do zakresu obowiązków wnioskodawcy należało tyczenie osi przesuwki, położenia taśmociągu, skarp wkopów, otworów stanowiących zagrożenie dla maszyny podstawowej, rowów odwodnieniowych, dróg, słupów, pompowni, rurociągów i linii energetycznych. J. R. określał granice zabierki, miejsca wykonania odwiertów, położenie przenośników taśmowych względem koparek. Wszystkie te czynności skarżący wykonywał na odkrywce. Na odkrywce znajdowało się zaplecze administracyjno - warsztatowe, gdzie skarżący zajmował się nadzorowaniem prac nad projektowaniem map. Wnioskodawca pracował od godziny 7.00 do 15.00. W biurze położonym poza terenem odkrywki skarżący spędzał około godzinę dziennie. Czas ten poświęcał na przygotowanie się do pracy i sporządzenie protokołu z wykonanych obowiązków po zakończeniu zmiany.

Pracodawca skarżącego ewidencjonował dni pracy na odkrywce. Zgodnie ze sporządzonym wykazem dniówek wnioskodawca pracował na odkrywce w okresie od 1 maja 1992 r. do dnia 27 marca 2015 r. Dodatek za pracę na odkrywce przysługiwał pracownikom dozoru i nadzoru za czas efektywnie przepracowany, nie krótszy niż 4 godziny na zmianę. Do obowiązków odwołującego w okresie od dnia 1 maja 1992 r. do dnia 27 marca 2015 r. należało wykonywanie stałej i bieżącej obsługi geodezyjnej ruchu zakładu górniczego w związku z budową, rozbudową i ruchem zakładu górniczego w rejonie wyrobisk górniczych P. B. i P. S. wraz z ich bezpośrednimi przedpolami oraz na terenie zapleczy administracyjno - warsztatowych polegającej na:

- wykonywaniu w wyrobiskach górniczych pomiarów aktualizacyjnych uzbrojenia terenu (odwodnienia terenu, zasilania w energię elektryczną, dróg technologicznych) przez sporządzanie i uzupełnianie dokumentacji mierniczej i kartograficznej oraz sytuacji geologiczno - górniczej,
- pomiarach aktualizacyjnych geometrii skarp roboczych i stałych wyrobisk górniczych dla aktualizowania map górniczych;

- obsłudze geodezyjnej budowy i przebudowy układów transportowych (...) (koparka - transport - zwałowarka) w wyrobiskach górniczych; pomiarach geodezyjnych w wyrobiskach górniczych zjawisk osuwiskowych i sporządzanie na ich podstawie dokumentacji mierniczej tych zjawisk;
- sporządzaniu map do celów projektowych pod budowę obiektów budowlanych zakładu górniczego;
- wykonywaniu pomiarów realizacyjnych i geodezyjnej inwentaryzacji powykonawczej dla obiektów budowlanych zakładu górniczego wykonywanych przez wykonawców własnych;
- wykonywaniu pomiarów kontrolnych obiektów budowlanych zakładu górniczego w czasie ich eksploatacji;
- wykonywaniu w wyrobiskach, na zlecenie inspektorów nadzoru inwestorskiego pomiarów kontrolnych, geodezyjnych prac realizowanych przy budowie obiektów budowlanych zakładu górniczego przez wykonawców obcych oraz nadzorowanie aktualizacji map górniczych z geodezyjną inwentaryzacją tych obiektów;
- prowadzeniu geodezyjnej obsługi wierceń dla odwodnienia wglębnego i rozpoznania złoża węgla brunatnego B.;
- rozbudowie i konserwacji osnowy realizacyjnej w wyrobiskach górniczych;
- wykonywaniu prac geodezyjnych na potrzeby gospodarki terenami, w tym wznawianie granic nieruchomości.

Pracodawca wnioskodawcy wskazał, że w okresie zatrudnienia J. R. wykonywał prace na terenie Zakładu (...) w wyrobiskach górniczych i ich przedpolach oraz na terenie zapleczy administracyjno - warsztatowych, a także w biurach. Praca wykonywana w biurze zawsze wiązała się z obsługą geodezyjną ruchu zakładu górniczego. W dniu 9 stycznia 2012 r. (...) z siedzibą w R. wystawiła wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy górniczej, w którym wskazała, że w okresie od dnia 19 grudnia 1985 r. do nadal w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał on pracę górniczą:

- od dnia 19 grudnia 1985 r. do dnia 31 grudnia 1986 r. na stanowisku specjalisty specjalności mierniczej wymienionym pod lit. C pkt 5 załącznika nr 3 do zarządzenia nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 r.;
- od dnia 1 stycznia 1987 r. do dnia 31 sierpnia 1988 r. na stanowisku inspektora specjalności mierniczej wymienionym pod lit. C pkt 5 załącznika nr 3 do zarządzenia nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 r.;
- od dnia 1 września 1988 r. do nadal na stanowisku starszego inspektora specjalności mierniczej wymienionym pod lit. B pkt 6 załącznika nr 3 do zarządzenia nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy zważył, iż odwołanie wnioskodawcy, zmodyfikowane na rozprawie w dniu 6 września 2016 r. w zakresie ustalenia wysokości emerytury górniczej z zastosowaniem przelicznika 1,2 do okresu pracy górniczej od dnia 1 maja 1992 r. do dnia 27 marca 2015 r. - jest zasadne. Postępowanie podlega natomiast umorzeniu w części dotyczącej ustalenia wysokości emerytury górniczej z zastosowaniem przelicznika 1,2 do okresu pracy górniczej od dnia 16 października 1984 r. do dnia 30 kwietnia 1992 r.

W świetle art. 50 c ust. 1 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za pracę górniczą uważa się m.in. pracę w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach, o których mowa w pkt 4, na stanowiskach dozoru ruchu oraz kierownictwa ruchu kopalń określonych w drodze rozporządzenia wydanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego. Zgodnie z art. 50b wyżej wymienionej ustawy, przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej uwzględnia się okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, będące okresami składkowymi i nieskładkowymi w rozumieniu ustawy, z tym że okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą uwzględnia się jeżeli praca ta była wykonywana co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy.

Według art. 51 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przy ustalaniu wysokości emerytur górniczych stosuje się następujące przeliczniki:

- 1) 1,5 za każdy rok pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy;
- 2) 1,8 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50d;
- 3) 1,4 za każdy rok pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 1-3 i 5-9, wykonywanej częściowo na powierzchni i częściowo pod ziemią;
- 4) 1,2 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego, w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego.

Wykaz stanowisk uprawniających do zaliczenia pracy górniczej z zastosowaniem przelicznika 1,2 powinien, zgodnie z delegacją ustawową, wynikać z rozporządzenia wydanego przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa. Takie rozporządzenie nie zostało jednak wydane, zatem aktem prawnym obowiązującym w tym zakresie jest zarządzenie Nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia stanowisk kierownictwa ruchu i dozoru ruchu pod ziemią, w kopalniach siarki i węgla brunatnego, na których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą (Dz. U. MG 1995 r. nr 1 poz. 4).

W myśl wykazu B poz. 6 załącznika nr 3 do przywołanego zarządzenia, przelicznik 1,2 należy zastosować w przypadku zatrudnienia osoby wyższego dozoru ruchu zakładu górniczego na stanowisku starszego inspektora specjalności mierniczej. Wedle wykazu C poz. 5, przelicznik ten ma zastosowanie w przypadku zatrudnienia osoby średniego zakładu ruchu górniczego na stanowisku inspektora według specjalności mierniczej. Z kolei według wykazu D poz. 3, przelicznik 1,2 stosować należy w przypadku zatrudnienia osoby niższego dozoru ruchu zakładu górniczego na stanowisku technika według specjalności mierniczej.

Jest okolicznością bezsporną, że odwołujący wykonywał w spornym okresie pracę górniczą w rozumieniu art. 50 c ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej, skoro organ rentowy zaliczył mu w/w okres do stażu górniczego. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uznał jednak, że w/w prace skarżący wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce, co uprawniałoby go do zastosowania do tego okresu przelicznika 1,2.

Sąd podkreślił, że gramatyczna wykładnia art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy prowadzi do wniosku, iż przewidziany w nim przelicznik 1,2 znajduje zastosowanie, przy ustalaniu wysokości górniczej emerytury, jedynie do okresów pracy górniczej w kopalni węgla brunatnego i kopalni siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących dla tych kopalń roboty górnicze na określonych we wspomnianym zarządzeniu Nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 r. stanowiskach dozoru ruchu oraz kierownictwa takich zakładów wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce. Nie budzi wątpliwości, iż z uwagi na specyfikę kopalni węgla brunatnego, będąca udziałem zatrudnionych w niej pracowników praca wykonywana jest zarówno na terenie odkrywki, czyli w miejscu zdejmowania nadkładu i złoża oraz jego ładowania i przewożenia, jak również poza tym terenem, co oznacza, iż „odkrywka” nie jest pojęciem tożsamym z „odkrywkową kopalnią węgla brunatnego”. Gdyby zatem wolą ustawodawcy było przyznanie uprawnienia do zastosowania przedmiotowego przelicznika 1,2 wszystkim pracownikom zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach dozoru ruchu oraz kierownictwa ruchu kopalni węgla brunatnego, zbędnym byłoby użycie w omawianym przepisie zwrotu „na odkrywce”, posłużenie się którym powoduje, iż możliwość zastosowania tego przelicznika dotyczy wyłącznie takich pracowników, którzy swoją pracę, na stosownych stanowiskach, wykonują w ściśle określonym miejscu w schemacie organizacyjnym kopalni (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 8 października 2013 r. akt III AUa 2034/12).

Celem stwierdzenia, czy wnioskodawcy przysługuje uprawnienie do zastosowania przelicznika 1,2 należało zatem ustalić, czy skarżący świadczył pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce. Z brzmienia przywołanego

zarządzenia wynika bowiem, że do zajmowanych przez ubezpieczonego stanowisk inspektora według specjalności mierniczej oraz starszego inspektora według specjalności mierniczej należy stosować przelicznik 1,2. Ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych w spornym okresie przez wnioskodawcę Sąd dokonał na podstawie zeznań świadków, którzy w spornym okresie pracowali z wnioskodawcą. Zeznania te Sąd ocenił jako wiarygodne, i wzajemnie spójnie. Świadek L. S. był bezpośrednim przełożonym skarżącego, a Z. R. i J. W. jego bliskimi współpracownikami. Dlatego też mieli bezpośrednie informacje nie tylko co do zakresu obowiązków skarżącego, ale także miejsca ich wykonywania. Świadkowie potwierdzili zeznania skarżącego, że od 1 maja 1992 r. do dnia 27 marca 2015 r. wykonywał swoje stałe, podstawowe obowiązki na odkrywce. Z dniem 1 maja 1992 r. został bowiem przeniesiony do sekcji obsługi odkrywki B. (obsługi wkopu). Wcześniej zajmował się tyczeniem budynków poza odkrywką. Do zakresu jego obowiązków od 1 maja 1992 r. aż do 27 marca 2015 r. należało tyczenie osi przesuwki, położenia taśmociągu, skarp wkopów, otworów stanowiących zagrożenie dla maszyny podstawowej, rowów odwodnieniowych, dróg, słupów, pompowni, rurociągów i linii energetycznych. Nadto skarżący określał granice zabierki, miejsca wykonania odwiertów, położenia przenośników taśmowych względem koparek. Wszystkie te prace wykonywał bezpośrednio na odkrywce. Tam też było usytuowane zaplecze administracyjno - biurowe, gdzie nadzorował proces sporządzania map. Prace te odpowiadały swoim zakresem zatrudnieniu w charakterze specjalisty (technika) specjalności mierniczej. Zeznania ubezpieczonego i świadków korespondują także z dokumentem w postaci wykazu dniówek przepracowanych przez skarżącego na odkrywce. Poza odkrywką w biurze J. R. spędzał nie więcej niż godzinę dziennie. Tam zapoznawał się z dokumentami geodezyjnymi przed rozpoczęciem prac na odkrywce oraz sporządzał protokół z wykonanych danego dnia prac na odkrywce. Czynności te były niezbędne do prawidłowego wykonania prac geodezyjnych na odkrywce i immamentnie z tymi pracami związane. Bez wykonania tych technicznych czynności wnioskodawca nie mógłby wykonać swoich zwykłych obowiązków na odkrywce. Pozwala to uznać, że ubezpieczony pomimo wykonywania tych prac, pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce na stanowiskach dozoru ruchu zakładu górniczego, tak jak to potwierdził pracodawca w świadectwie pracy górniczej.

Sąd pierwszej instancji zważył przy tym, że w orzecznictwie sądowym utrwalony jest pogląd, iż na przeszkodzie uznaniu prac wykonywanych przez osoby sprawujące dozór inżynieryjno - techniczny za prace wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie stoi okoliczność, iż ograniczona część ich obowiązków wchodzi w zakres tak zwanych prac administracyjno - biurowych realizowanych w biurze zlokalizowanym na odkrywce (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 listopada 2008 r., III AUa 505/08). Wbrew stanowisku organu rentowego, zebrany w sprawie materiał dowodowy niewątpliwie świadczy, że ubezpieczony realizował swoje obowiązki najpierw jako technik, od dnia 8 sierpnia 1994 r. jako inspektor, a od dnia 2 grudnia 1998 r. jako starszy inspektor specjalności mierniczej i wykonywał swe obowiązki co najmniej 7 godzin dziennie bezpośrednio na odkrywce, pozostały czas pracy przeznaczając na pracę administracyjną, która była ściśle związana z zadaniami wykonywanymi na odkrywce. Wskazać bowiem trzeba, że sporządzanie przez skarżącego dokumentacji nie odbiera jego pracy charakteru świadczonej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce, uprawniającej tym samym do zastosowania przelicznika 1,2 (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009 r. II UK 31/09). Wykonywanie pracy górniczej przez pracowników niższego, średniego i wyższego dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w ruchu zakładu górniczego zarówno bezpośrednio na terenie wyrobiska górniczego jak i poza nim, gdy czynności są stale związane z wydobywaniem kopaliny ze złóż, stanowią pracę na odkrywce (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 30 września 2015 r., III AUa 2245/14).

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy uznał, że skarżący w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace górnicze na odkrywce, co uprawnia go do zastosowania do tego okresu przelicznika 1,2. i z tych względów zmienił zaskarżone decyzje w ten sposób, że w punkcie pierwszym wyroku przyznał J. R. prawo do ustalenia wysokości emerytury górniczej z zastosowaniem przelicznika 1,2 do okresów pracy górniczej od dnia 1 maja 1992 r. do dnia 27 marca 2015 r.

Wyrok ten zakwestionowany został w zakresie punktu pierwszej apelacją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w której sformułowany został zarzut naruszenia prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i błędne ustalenie, że odwołujący w okresie od 1 maja 1992 r., będąc pracownikiem D. Mierniczego

Sekcji (...) Odkrywki w B. na stanowisku inspektora według specjalności mierniczej oraz starszego inspektora według specjalności mierniczej, wykonywał pracę górniczą, do której należy zastosować przelicznik 1,2 przy ustalaniu wysokości górniczej emerytury. Apelujący zarzucił także naruszenie prawa materialnego, tj. art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z zarządzeniem Nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia stanowisk kierownictwa ruchu i dozoru ruchu pod ziemią w kopalniach siarki i węgla brunatnego, w których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą, przez błędne przyznanie odwołującemu prawa do obliczenia wysokości emerytury z przelicznikiem 1,2 do okresu pracy górniczej od dnia 1 maja 1992 r. do dnia 27 marca 2015 r.

Podnosząc powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie pierwszym i oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje.

Apelujący podkreślił, że nie można zgodzić się ze stanowiskiem Sądu, że wnioskodawca wykonywał pracę górniczą stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, skoro oprócz wykonywania pomiarów do jego obowiązków należało szereg prac, które nie mogły być wykonywane na odkrywce, np. sporządzanie i uzupełnianie dokumentacji mierniczej i kartograficznej oraz sytuacji geologiczno-górniczej sporządzenie dokumentacji mierniczej zjawisk osuwiskowych, sporządzanie map do celów projektowych pod budowę obiektów budowlanych zakładu górniczego, nadzorowanie aktualizacji map górniczych z geodezyjną inwentaryzacją obiektów budowlanych zakładu górniczego. Trudno zatem uznać, że te prace stanowiły marginalną część obowiązków ubezpieczonego.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie jest zasadna.

Trafnie zważył Sąd Okręgowy, że spór w sprawie niniejszej sprowadził się do stwierdzenia, czy J. R. spełnił określoną w art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U z 2017 r., poz. 1383) przesłankę wykonywania stale i w pełnym tej pracy, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 i 5, na odkrywce w kopalni węgla brunatnego. Nie jest przy tym kwestionowane, że ubezpieczony w latach 1992 - 2015 wykonywał pracę górniczą, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 5 ustawy, lecz apelujący Zakład stoi na stanowisku, że J. R. nie wykonywał tej pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd drugiej instancji stanowiska apelującego organu rentowego nie podziela.

Wbrew zarzutom apelacji, słusznie Sąd Okręgowy ocenił, że zebrany materiał dowodowy pozwala na jednoznacznie ustalenie, iż wnioskodawca od dnia 1 maja 1992 r., kiedy to przeniesiony został do sekcji obsługi odkrywki B. w Zakładzie (...), pracował przy obsłudze wykopu, wykonując stale i w pełnym wymiarze czasu pracy czynności z zakresu miernictwa górniczego. Do jego obowiązków należało przede wszystkim: tyczenie osi przesuwki, położenia taśmociągu, skarp, wykopów, otworów stanowiących zagrożenie dla maszyny podstawowej, rowów odwodnieniowych, dróg, słupów, pompowni, rurociągów i linii energetycznych. Określał też granice zabierki, miejsca wykonania odwiertów, położenia przenośników taśmowych względem koparek. Za czas przepracowany na terenie wyrobiska i zwałowiska w okresie od kwietnia 1992 r. do marca 2015 r. J. R. otrzymywał dodatek do wynagrodzenia, jego dniówki pracy na odkrywce były ewidencjonowane. Z charakterystyki stanowiska pracy sporządzonej przez pracodawcę wynika, że ubezpieczony zajmował stanowiska z zakresu dozoru ruchu w kopalni, wykonując prace z zakresu bieżącej obsługi geodezyjnej ruchu zakładu górniczego w rejonie wyrobisk górniczych; pracował też w biurze, co zawsze wiązało się z obsługą geodezyjną ruchu zakładu górniczego. Sąd Okręgowy analizując dowody z dokumentów, jak też zeznania świadków ustalił, że praca w biurze zajmowała wnioskodawcy do jednej godziny dziennie. W zapleczu administracyjno - biurowym wnioskodawca zapoznawał się z dokumentami przed rozpoczęciem pracy oraz sporządzał protokół z wykonanych danego dnia prac na odkrywce. Bezpośredni przełożony zeznał, że prace te odwołujący wykonywał przez około pół godziny przed rozpoczęciem pracy i około pół godziny przed zakończeniem pracy. W ramach zapoznawania dokumentów nadzorował także wykonywanie map geodezyjnych na zapleczu. Mapy sporządzane były stosownie do projektów technicznych, które dostarczał dział technologii górniczej. Projekty te dotyczyły pracy koparek, tzw. przesuwek, czyli wszystkich robót związanych z przenośnikami taśmowymi, dotyczyły też tyczenia otworów

wiertniczych. Obowiązki w zakresie nadzoru nad wykonywaniem map geodezyjnych nie zajmowały wnioskodawcy dużo czasu, gdyż takich mierniczych było wielu, m.in. świadek J. W.. Konkretne projekty techniczne realizowane były czasem przez kilka dni, co nie wymagało codziennego sporządzania nowych map.

Nie jest trafny apelacyjny zarzut obrazy art. 233 § 1 k.p.c., gdyż Sąd Okręgowy dokonując ustaleń faktycznych dokonał wszechstronnej oceny zebranego materiału dowodowego, wskazał dowody na których się oparł i ich właściwości, które świadczą o mocy przekonującej. Ustalając, że czynności biurowe zajmowały wnioskodawcy do jednej godziny dziennie Sąd powołał się na zeznania świadków, przełożonego i współpracowników, podkreślił ich walory, w szczególności wiedzę, wynikającą z bezpośredniej pracy z ubezpieczonym, co do zakresu obowiązków odwołującego i miejsca wykonywania obowiązków. W judykaturze ugruntowane są zapatrywania, że dla skuteczności zarzutu naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów, zawarowanej normą art. 233 § 1 k.p.c., nie jest wystarczające zanegowanie ustaleń przez przedstawienie wersji własnej czy też twierdzeń własnych. Konieczne jest wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu oraz określenie, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając, względnie stwierdzenie, że sąd rażąco naruszył zasady logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego i że uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Jednocześnie tylko ocena rażąco błędna lub oczywiście sprzeczna z treścią materiału dowodowego, która nie odpowiada zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, może czynić usprawiedliwionym zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., IV CKN 1316/00, LEX nr 80273). Apelujący Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie wskazał, które dowody i w jakiej części Sąd Okręgowy ocenił z przekroczeniem granic logiki i doświadczenia życiowego, z których konkretnie dowodów wynikają fakty przeciwne, zatem przedstawienie jedynie własnych twierdzeń, które kłócą się z ustaleniami Sądu Okręgowego, popartymi dowodowo, czyni zarzut całkowicie gołosłownym.

W prawidłowo ustalonym stanie faktycznym chybiony jest zarzut naruszenia prawa materialnego. Przepis art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przewiduje, że przy ustalaniu wysokości emerytur górniczych stosuje się przelicznik 1,2 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz innych wymienionych tam kopalniach, przedsiębiorstwach i podmiotach. J. R. w latach 1992 - 2015 wykonywał pracę w ruchu zakładu górniczego, sprawował nadzór nad pracami służącymi bezpośrednio wydobywaniu kopaliny ze złóż i pracę tę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w ruchu zakładu górniczego. Termin „praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy” nie został przez ustawodawcę zdefiniowany, ale powszechnie przyjmuje się, że chodzi o pracę należącą do podstawowych, określonych zadań pracownika wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, liczoną na podstawie Kodeksu pracy. Zagadnieniem przeliczenia okresów pracy górniczej z zastosowaniem przeliczników wskazanych w art. 51 ustawy emerytalnej orzecznictwo zajmowało się wielokrotnie. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 8 sierpnia 2007 r., II UZP 3/07, przyjął, że warunek pracy „w pełnym wymiarze” jest zasadniczo spełniony, jeżeli umowa o pracę górniczą (art. 50c ust. 1 pkt 1-9) zawarta jest na pełny etat, przy czym rozważania te dotyczyły przede wszystkim pracy wykonywanej pod ziemią (OSNP 2007 nr 23-24, poz. 355). W orzecznictwie sądów apelacyjnych na gruncie art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS dominuje pogląd, który Sąd Apelacyjny podziela, że do zastosowania przelicznika 1,2 nie wystarcza wykazanie, że ubezpieczony zawarł umowę o pracę na pełny etat na stanowisku wymienionym w zarządzeniu nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia stanowisk kierownictwa ruchu i dozoru ruchu pod ziemią, w kopalniach siarki i kopalniach węgla brunatnego, na których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą. Niezbędne jest, aby praca na tym stanowisku była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce (tak m.in. Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 30 stycznia 2015 r., III AUa 292/14, LEX nr 1809708). Do interpretacji pojęcia „stale i w pełnym wymiarze” pomocne jest także orzecznictwo odnoszące się do nabywania emerytur z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że nie jest dopuszczalne uwzględnienie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008, II UK 306/07, OSNP

2009 nr 21-22, poz. 290). Odnosząc te zapatrywania do treści art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej przyjąć należy, że do zastosowania do okresu pracy górniczej przelicznika 1,2 nie jest dopuszczalne wykonywanie w kopalni węgla brunatnego prac poza odkrywką. Wykluczone przy tym jest przyjęcie, iż teren odkrywki, to teren całego zakładu górniczego.

Jak R. był zatrudniony w Kopalni (...) na stanowisku pracy zaliczanym do pracy górniczej przez art. 50c ust. 1 pkt 5. Jako osoba zatrudniona na stanowiskach z zakresu dozoru ruchu w kopalni odkrywkowej powinien mieć staż pracy górniczej przeliczony według przelicznika 1,2. Sprawował nadzór nad pracami służącymi bezpośrednio wydobywaniu kopaliny ze złóż i pracę tę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w ruchu zakładu górniczego na odkrywce. Konstatacji tej nie zmienia fakt wykonywania w niewielkim zakresie czasowym czynności biurowych, immanentnie związanych z nadzorem mierniczym nad wydobywaniem kopaliny (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009 r., II UK 31/09, LEX nr 559949, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 18 sierpnia 2016 r., III AUa 1977/15, LEX nr 2115499). Przez siedem godzin dziennie ubezpieczony swoje obowiązki sprawował bezpośrednio na odkrywce. Czas wykonywania czynności biurowych, stanowiących integralną część pracy na odkrywce, nie odbiera przedmiotowemu zatrudnieniu charakteru pracy świadczonej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce, uprawniając odwołującego do zastosowania przy obliczaniu wysokości emerytury górniczej przelicznika 1,2.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny polemiczną apelację organu rentowego oddalił na podstawie art. 385 k.p.c.